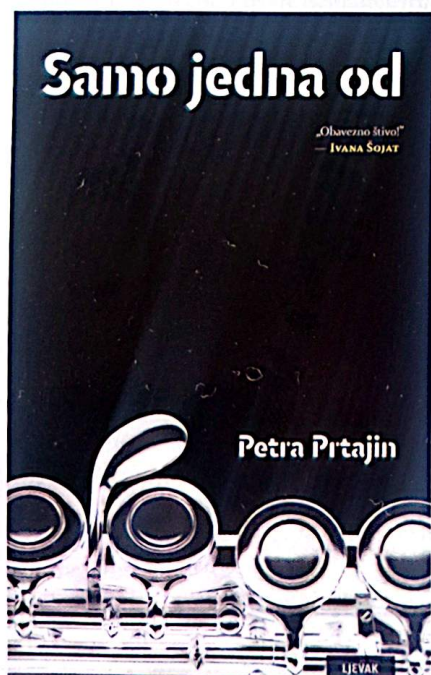

PETRA PRTAJIN:

Mi se s vršnjačkim nasiljem susrećemo svakodnevno, ali na to, nažalost, uopće ne obraćamo pažnju

Njezin roman progovara o različitim izazovima s kojima se suočava generacija Z

Petra Prtajin, inače studentica na Medicinskom fakultetu u Zagrebu, 2025. godine objavila svoj prvi roman naslovljen "Samo jedna od". Roman je to koji govori o vršnjačkom nasilju, izolaciji i ostalim izazovima s kojima se danas suočavaju pripadnici generacije Z, odnosno one generacije koja je odrasla u svijetu društvenih mreža i brojnih izopačenih vrijednosti te u kojoj je potreba za pripadanjem izraženija nego ikad. Povodom njezina romana prvijenca, razgovarali smo s Petrom o tome kako je uopće nastao njezin roman, kako je studij medicine utjecao na njezino pisanje te o tome kako se mladi danas mogu nositi

s usamljenošću, nasiljem i ostalim opasnostima koje vrebaju ne samo u stvarnom nego i u digitalnom svijetu. **BestBook:** Tvoj roman 'Samo jedna od' govori o generaciji Z, onima koji su odrasli uz velike tehnološke napretke uz koje, naravno, dolaze i brojni izazovi. Odakle ideja za takav roman, što te inspiriralo? S vršnjačkim nasiljem susrele su se starije generacije, s njom se susreće

moja generacija, ali i mladi. Ovim sam romanom htjela upozoriti na opasnosti koje ono nosi. Još sam u osnovnoj školi htjela napisati roman, ali tada nisam imala dovoljno znanja za oblikovanje kvalitetne priče. U suradnji s Kristianom Novakom shvatila sam da je za početak najbolje pisati o temi koja mi je bliska, o mjestu koje najbolje poznajem – Zagreb, srednja škola, međuljudski odnosi.

BestBook: Možeš li nam reći nešto o samom procesu pisanja? S obzirom na to da ti je to prvi roman, kako uopće krenuti? Imaš li neki savjet za one tvojih godina koji pokušavaju isto?

Na početku nisam znala strukturirati roman, povezati glavnog lika s čitateljem, nisam imala dovoljno znanja o radnji koju sam opisivala. Sve su to bile početničke greške, ali i ključne sastavnice dobrog romana. Naučila sam kroz proces pisanja ovog romana da je sve bitno – smisao, stil, ritam, poruka. Svaka je riječ važna, točno na tom mjestu, u toj rečenici.

Jedan od najkorisnijih savjeta koji mi je dao Kristian bio je da svaka rečenica u romanu mora imati funkciju, mora voditi priču korak dalje. Ako je rečenica beskorisna, treba je maknuti. Ako je karakter glavnog lika na kraju scene isti kao na početku, i nju treba maknuti.

Nastavak na sljedećoj stranici →

BestBook: Već si nekoliko puta istaknula kako tvoj roman nije autobiografski, no kako je svejedno osoban. U kojoj je mjeri u njemu prisutno tvoje vlastito iskustvo, a u kojoj mjeri mašta?

Ovaj roman nije autobiografski, već je priča u kojoj se likovi suočavaju s različitim oblicima nasilja; neka se njihova iskustva potom isprepliću, a neka pak ostanu zaboravljena. Na taj sam način pokušala povući paralelu s realnosti u kojoj živimo. Imala sam dodira s vršnjačkim nasiljem, ne samo osobnih, nego i sa iskustvima mojih prijatelja, poznanika, ali i starijih. Mislim da je to nešto s čime se svakodnevno susrećemo, ali ponekad na to, nažalost, uopće ne obraćamo pažnju.

BestBook: Neke od tema tvojih romana su vršnjačko nasilje, izolacija, potreba za pripadanjem te ona nevidljiva vrsta nasilja koja dolazi od pasivnih promatrača. Koji je od svih tih elemenata, po tvome mišljenju, najopasniji?

Situacije u kojima se protagonistica nalazi rezultat su 'domino efekta' izazvanog maltretiranjem u razredu. Roman prikazuje koliko naše riječi i postupci – svjesni ili nesvjesni – mogu utjecati na drugu osobu i do kojih sve posljedica mogu dovesti. Mislim da su vršnjačko nasilje i nasilje koje dolazi od pasivnih promatrača uzroci izolacije i potrebe za pripadanjem. To ih, prema tome, čini najopasnijim elementima.

Ovaj roman nije autobiografski, već je priča u kojoj se likovi suočavaju s različitim oblicima nasilja; neka se njihova iskustva potom isprepliću, a neka pak ostanu zaboravljena

BestBook: Generacija Z odrasla je uz društvene mreže, gdje su vrijednosti poprilično izopačene. Kako se nositi s takvim načinom života? U kojem trenutku društvene mreže postaju opasne?

Ja sam se odmaknula od društvenih mreža zbog obaveza, ali i sadržaja na njima koji mi je uglavnom bio beskoristan i dosadan. Dosta se mojih prijatelja također polako udaljava od društvenih mreža, ali u današnje vrijeme nije lako biti u potpunosti odvojen od njih jer su i one postale dio naše realnosti. Zato treba puno razgovarati, raspravljati o tome što smo na društvenim mrežama vidjeli, savjetovati se u slučaju nekih dvojbi. Mislim da je to način na koji će se razbiti taj osjećaj nesigurnosti i straha koji se potencijalno javi nakon korištenja društvenih mreža i velike količine sadržaja na njima.

BestBook: Tvoj su roman više puta usporedili s filmom 'Trainspotting'. Kako se razvijao tvoj stil pisanja? Imaš li neke književne uzore ili možda postoje neka književna djela koja su te posebno oblikovala?

Bila je to kombinacija dugogodišnjeg čitanja raznovrsnih romana – kriminalističkih, znanstvenofantastičnih, ljubavnih i društvenih – i propitkivanja vlastitog izričaja. O tome sam razmišljala

i prije nego što sam počela pisati ovaj roman, a tijekom pisanja samo sam brusila ideje koje sam imala.

Također, vodila sam se brojnim savjetima koje mi je dao Kristian Novak – od toga kako strukturirati roman do načina na koji ću povezati čitatelja s likom. Pomogli su mi da postignem brzinu i dinamiku u pripovijedanju, da rečenice imaju smisao, a da mi se i stilski sviđaju.

BestBook: Studiraš medicinu, ali svejedno se baviš pisanjem. Kako je studij utjecao na tvoj književni rad, vidiš li tu možda neku poveznicu? Studij medicine pomogao mi je da odrastem, da ljudsko zdravlje – fizičko i psihičko – shvatim ozbiljno i nadem način na koji ću na njega utjecati, ne samo kao buduća liječnica, nego i kao spisateljica.

BestBook: Već smo spomenuli kako su izolacija i osjećaj usamljenosti među ključnim temama u romanu. Što bi savetovala mladima koji se danas suočavaju s takvim osjećajem? Kako se nositi s time?

Mladi će snagu pronaći u razgovoru s roditeljima, prijateljima, psihologom. Tako će steći samopouzdanje. Čuvat će svoju autentičnost; znat će da su bitni i da nisu sami. Voljet će sebe i tražit će podršku u ljudima koji ih cijene.

BestBook: Misliš li da se problemi nasilja ili izolacije u školama dobro rješavaju ili misliš da tu ima prostora za poboljšanje? Postoji puno prostora za poboljšanje. Potrebna je puno veća angažiranost nastavnika, psihologa i roditelja. Dijete nad kojim se vrši nasilje neće isticati svoju izoliranost i ranjivost. Marginalizacija

ostavlja trajne posljedice. To je proces koji traje; prema tome, može se i trebao bi se – uz pravovremenu i konkretnu pomoć onih kojima je istinski stalo – spriječiti.

BestBook: Tvoj urednik Kristian Novak napisao je kako tvoj roman prikazuje onu generaciju koja "ne vjeruje u laži onih prethodnih jer ostale su im samo ušminkane ruševine, svijet bez temelja u kojem samo valja letjeti što više, odati pomisao na pad, željeti sve i sada jer sutra je tako daleko". Slažeš li se s time? Što su, prema tvojem mišljenju, nama ostavile starije generacije, a što će ova generacija ostaviti budućim generacijama?

Starije generacije ostavile su nam priče o svojem djetinjstvu, koje se dosta razlikuje od djetinjstva moje generacije. Moja je mama sa sela, a tata iz grada, tako da sam čula obje perspektive i niti jedna nije slična pričama koje ću ja jednog dana prepričavati svojoj djeci. Ipak, njihova iskustva neizravno su i mene oblikovala.

Moja će generacija budućim ostaviti, ne samo svoje znanje, nego i znanje naših roditelja. Kao što mi sada učimo na greškama prethodnih generacija, tako će, nadam se, i buduće generacije učiti na našim.